

1-1-2020

Guidelines for Internalizing Thai Values of National Council for Peace and Order through Buddhist Refinement(แนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา)

Phramaha Devit Maimun

Charoonsri Madiloggovit

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Maimun, Phramaha Devit and Madiloggovit, Charoonsri (2020) "Guidelines for Internalizing Thai Values of National Council for Peace and Order through Buddhist Refinement(แนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา)," *Journal of Education Studies*: Vol. 48: Iss. 1, Article 14. Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol48/iss1/14>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

แนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา

Guidelines for Internalizing Thai Values of National Council for Peace and
Order through Buddhist Refinement

พระมหาเดวิทย์ หมายมั่น¹ และ จริญญาศรี มาดิลกโกวิท²

Phramaha Devit Maimun¹ and Charoonsri Madiloggovit²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ค่านิยมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และ 2) เสนอแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคสช.ผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมตอนปลาย จำนวน 399 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบวัดค่านิยมไทย 12 ประการ และแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ค่านิยม ภาพรวมมีผลการเรียนรู้ค่านิยมค่อนข้างสูง และพบว่าสอดคล้องกับค่านิยมไทยของคสช. จำนวน 10 ข้อ

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน คือ (1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน คือ 1. ครูเป็นแบบอย่างที่ดี 2. นโยบายของโรงเรียน 3. บรรยากาศโรงเรียน

3) แนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา ดังนี้ (1) ควรจัดอบรมโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย (2) โรงเรียนควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมอย่างต่อเนื่องประจำปี (3) ควรมีพระวิทยากรช่วยสอนและแนะนำในโรงเรียน (4) โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนและจัดสถานที่อบรมให้เหมาะสม

คำสำคัญ: แนวทางการปลูกฝัง, ค่านิยมไทย, การขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา

Article Info: Received 11 June, 2018; Received in revised form 8 August, 2018; Accepted 8 August, 2018

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนาศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: devit1612@gmail.com

Graduate student in Development Education Division, Department of Educational Policy, Management, and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: devit1612@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนาศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: charoonsri@hotmail.com

Lecturer in Development Education Division, Department of Educational Policy, Management, and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: charoonsri@hotmail.com

Abstract

This research is aimed to analyze the results of values and the factors from training in accordance with Buddhist way which in accordance with Thai value of National Council for Peace and Order (NCPO), and 2) to propose how to educate Thai values of National Council for Peace and Order through the way Buddhist refinement, the subjects consisted of 399 high school students, the experimental instrument consisted of survey and focus group. The survey was related to measuring 12 Thai values. The result form the questionnaire were analyzed by frequency, percentage, average, standard deviation, *t*-test while the data from the interview were analyzed by content analysis.

The study found: 1) The results of overall values were quite high and were in line with 10 of the 12 NCPO Thai values.

2) The relevant factors found were: (1) Individual demographic attributes; (2) Family factors, such as guiding and taking care of parents; (3) Factors related to school such as 1. having teachers as role models, 2. school policies, and 3. school spirit and student morale.

3) The Guidelines for Internalizing Thai NCPO's Thai Values has been presented through Buddhist refinement trainings and are (1) activities should be age appropriate; (2) schools should promote annual training and participation policies; (3) Buddhist monks should be invited to teach and instruct students at school, and (4) schools should create an appropriate atmosphere for activities and training.

Keywords: guidelines for internalizing, Thai values, buddhist refinement

บทนำ

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปฏิรูปประเทศ 11 ประการ ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนอันจะเป็นการสร้างสรรค์ประเทศได้ดีในยุคการเปลี่ยนแปลง เบื้องต้น คือ การปลูกจิตสำนึกคนไทยให้ยึดมั่นในแบบแผนการดำรงชีวิตภายใต้ค่านิยมของคนไทย ดังนั้น ความสำคัญของการมีค่านิยมสำหรับคนในชาติจึงต้องมีนโยบายเสริมสร้างและปลูกฝัง “ค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการ” แก่เด็กและเยาวชนรวมถึงชาวไทยทุกคน ดังที่ทราบกันแล้วนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) โดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับมอบหมายเรื่องการพัฒนาคนและสร้างค่านิยมของคนไทย 12 ประการ โดยบรรจุไว้ใน Roadmap ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน

(พ.ศ. 2558-2569) เพื่อการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบในหลายด้านในทิศทางเดียวกัน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) เปิดเผยว่า การสร้างค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายนั้นเพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำหลักการดังกล่าวมาขยายผล โดยได้เผยแพร่เรื่องดังกล่าวไปสู่สถานศึกษาและบูรณาการค่านิยมไทยเข้ากับหลักสูตรของสพฐ. นี้จึงเน้นหลักไปยังการปลูกฝังแก่เด็กนักเรียนเป็นหลัก โดยได้สอดแทรกลงในรายวิชาเรียนเป็นต้น และได้ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมไทย 12 ประการตามลำดับแต่ละข้อ

ด้วยเหตุนี้ ภาคส่วนต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือกันทำหน้าที่เพราะการปลูกฝังค่านิยมกับเด็กและเยาวชนให้เกิดคุณภาพนั้น ดังที่ พระมหาทองสุรย์ สุริยโชโต (2533) กล่าวว่า หลักจริยธรรมไม่อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เพราะเป็นสัจธรรมอยู่แล้ว แต่สามารถประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาค่านิยมของเยาวชนไทยก็สามารถทำได้โดยประยุกต์หลักจริยธรรมทางพุทธศาสนาเข้าไปด้วย เพราะชาวไทยส่วนใหญ่มีวิถีปฏิบัติ มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอยู่แล้ว รวมทั้งกิจกรรมทางสังคมบางประการ จากประเพณีวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งส่งผลถึงการปลูกฝังค่านิยมด้วย เพราะค่านิยมไทย 12 ประการนั้น ก็คือหลักธรรมทางพุทธศาสนาถึงแม้จะไม่ได้ประกาศไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น ค่านิยมข้อที่ 11 มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีความละเอียดรอบคอบ ตรงกับหลักธรรมคัมภีร์โลก 2 ประการ คือ หิริ และโอตตปปะ ค่านิยมข้อที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ตรงกับหลักขรรยาวาธรรม 4 สังจะ ทมะ ขันติ จาคะ เป็นต้น (พระครูปริยัติธรรมวงศ์, 2557) และคณะสงฆ์ภายใต้การดูแลของมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วยกระบวนการจัดค่ายคุณธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในการขัดเกลาทางพระพุทธศาสนาที่ขับเคลื่อนให้เป็นนโยบายใหม่ และในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนตลอดจนประชาชนทั่วไป ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการขัดเกลาผ่านกระบวนการจัดค่ายคุณธรรมนั้นถือได้ว่ามีส่วนเน้นการปลูกฝังค่านิยม โดยมุ่งหมายที่จะนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นเด็กดี เด็กเก่ง และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ (2558) ระบุไว้ว่า การสร้างสังคมไทยให้มั่นคงและยั่งยืนนั้น ควรเริ่มจากการพัฒนาคนก่อน เพราะคนมีความสำคัญสูงสุด เพราะเป็นศูนย์กลาง คือเป้าหมายที่แท้จริงของการปฏิรูป ที่จะต้องปฏิรูปพฤติกรรม ต้องพัฒนาระบบค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมที่กำกับการกระทำของคน และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564

ดังนั้น กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นต้นแบบการดำเนินงานเผยแพร่พุทธศาสนาเชิงรุก ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ดำเนินโครงการต่าง ๆ เป็นเวลามากกว่า 15 ปี เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา เห็นคุณค่าและความสำคัญคำสอนทางพุทธศาสนาแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำหน้าที่ในบทบาทของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจากสถิติย้อนหลัง 3 ปี (กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, 2559) พบว่า จำนวนโรงเรียนสถานศึกษา ที่ได้ให้นักเรียนเข้าร่วมอบรมคุณธรรมจริยธรรมนั้นเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในปีงบประมาณ 2558-2560 มีผู้เข้าร่วมอบรมเฉพาะส่วนกลาง จำนวน 44,779 คน มีสถาบันการศึกษา/หน่วยงานภาครัฐและเอกชน/โรงเรียน จำนวน 150 กว่าแห่งโดยกระจายการดำเนินงานทั่วทุกภูมิภาคภายใต้การกำกับดูแลงบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่เล็งเห็นความสำคัญที่กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมฯ ประสบความสำเร็จอย่างมากตามวัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ซึ่งดำเนินการอบรมด้วยกระบวนการฝึกอบรมบนฐานไตรสิกขาและการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างเป็นระบบมีการประเมินผลประจำปีงบประมาณชัดเจน โดยพระวิทยากรที่ได้รับการอบรมผ่านหลักสูตรที่คอยดูแลผู้เข้าอบรมอย่างใกล้ชิด

ฉะนั้น เมื่ออนาคตของการพัฒนาประเทศชาติ ผูกไว้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ดังคำที่ว่า “เด็กคืออนาคตของชาติ ผู้ใหญ่เป็นอนาคตของเด็ก” การพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุกับการพัฒนาจิตใจ ย่อมนำไปสู่ความเจริญที่ยั่งยืนได้ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา หากประชากรของประเทศใดมีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการประกอบสัมมาชีพ มีความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ตลอด

จนมีคุณสมบัติภายในจิตใจ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอดีตหลักปฏิบัติและวิถีชีวิตของชาวไทยอยู่บนหลักของพุทธศาสนา ซึ่งได้ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน (พระธรรมปิฎก [ป.อ.ปยุตโต], 2540) หลักธรรมคำสอนและความเชื่อตลอดจนแนวปฏิบัติตนตามหลักศาสนาได้ซึมซาบอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทยทุก การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาขัดเกลาก็เป็นที่ยอมรับและพิสูจน์ทราบถึงปัจจุบันซึ่งก็สอดคล้องกับคณะสงฆ์ที่มีบทบาทส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งค่านิยมทั้ง 12 ประการนั้นก็ถือได้ว่าเป็นธรรมะทางพุทธศาสนา เมื่อได้เน้นการขัดเกลาและกิจกรรมทางพุทธศาสนาก็เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถช่วยปลูกฝังค่านิยมไทย 12 ประการได้อย่างดี

การขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาในยุคหลังพุทธกาลนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่ในลักษณะพระวิทยากรและปัจจุบันมีการดำเนินการคือ กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นหน่วยงานของคณะสงฆ์ โดยมีมติมหาเถรสมาคมรับรอง ในการสนับสนุนการดำเนินการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุก ๆ ด้าน และให้สำนักงานพระพุทธศาสนากำกับดูแลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ และให้มีคณะกรรมการดำเนินงานคณะหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคณะพระวิทยากรที่ให้การอบรม เน้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์, 2559) การขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา คือ การเข้าร่วมอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมที่คณะสงฆ์จัดขึ้น คือ กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม ประกอบด้วย 1) พระวิทยากร/ครู 2) ผู้เรียน 3) หลักสูตร (กิจกรรม) 4) วิธีการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ 1) เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง 2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดแรงบันดาลใจ สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิตให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา และมีความสุขในการดำเนินชีวิต 3) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของการเป็นคนดีมีคุณค่า เช่น การเป็นลูกที่ดีศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี และพุทธศาสนิกชนที่ดี และจัดกิจกรรมภายใต้การพัฒนาชีวิตตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และผสมผสานกับแนวคิดกับแนวคิดด้านการจัด

การอารมณ์ตามแบบจิตวิทยา การผสมผสานนี้ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1) กิจกรรมไตรสิกขา พระพุทธศาสนาเน้นหลักการพัฒนามนุษย์ด้วยหลักการศึกษ โดยเฉพาะการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดดุลยภาพที่เกื้อหนุนระหว่างตนเองและสังคม สิ่งแวดล้อม ฉะนั้น การจัดกิจกรรมไตรสิกขาจึงเน้นไปที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคน เพื่อส่งเสริมการสร้างสติเสริมสร้างธรรมะ และการกำจัดความหลงยึดติดต่าง ๆ 2) กิจกรรมเชิงจิตวิทยา หลักจิตวิทยานั้นเน้นไปในเรื่องพฤติกรรมอันเกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งถูกจัดออกเป็น 5 ประเภท 1) อารมณ์ที่มีลักษณะกระตุ้นเร้า (arousal) โกรธ กลัว 2) อารมณ์ที่มีลักษณะรับรู้ด้านศีลธรรม เมตตา กรุณา 3) อารมณ์ที่มีลักษณะผูกพันยึดมั่น (attachment) ความรัก 4) อารมณ์ที่มีลักษณะจัดลำดับชั้น (ranking) อารมณ์ดูหมิ่นเหยียดหยาม การแบ่งชั้นวรรณะสร้างความสามัคคี และสันติสุข 5) อารมณ์ที่มีลักษณะเบา-สงบ/หนักรุนแรง (clam/ violent) ปิติ พอใจในตัวเอง/ ขุ่นมัว

ค่านิยมซึ่งเป็นวัฒนธรรมจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนไทย คือ ความเอื้ออาทรเมตตากรุณาต่อกันด้วยค่านิยมของความเป็นไทยที่ถูกถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่อง ชาวต่างชาติที่ได้มาเยี่ยมเยือนต่างซาบซึ้งและประทับใจในความมีวัฒนธรรมด้วยค่านิยมที่งดงามซึ่งบางชาติไม่มี (สมบัติ มหารศ และคณะ, 2540) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในโลกนี้ที่มีเสน่ห์ ผู้คนยิ้มแย้มแจ่มใส ทรัพยากรเพียบพร้อม ตลอดความสุภาพเรียบร้อย มีธรรมประจำใจ ใครมาเยือนจะประทับใจในมิตรไมตรีที่ไม่อาจจะลืมเลือน จนมีสื่อมวลชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ได้เผยแพร่เกียรติภูมิไปทั่วโลก ด้วยค่านิยมและวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยน ซึ่งเป็นพัฒนาการที่ล้วนเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยวันนี้ก็นำคนไทย สังคมไทย ยิ่งเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนหรือผู้หลักผู้ใหญ่บางกลุ่มกำลังจะลืมนและห่างไกลจากค่านิยมที่งดงามน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

ดังนั้น ในภาคส่วนของคณะสงฆ์เห็นความสำคัญที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ และเมื่อกล่าวถึงค่านิยมหลักของคนไทยที่ภาครัฐได้กำหนดนั้น ก็คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกชนได้รับรู้รับทราบและปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพื่อได้ใกล้ชิดอยู่กับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้น คณะสงฆ์โดยกลุ่มเพื่อชีวิตตั้งมาที่ได้นำเนินการอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสูตรและกิจกรรมซึ่งมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานที่สอดคล้องกับค่านิยมไทย 12 ประการ โดยสังเขป ดังนี้

ตาราง 1

ตัวอย่างค่านิยมไทย 12 ประการกับหัวข้อธรรมและกิจกรรมของกลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม

ที่	ค่านิยมไทย 12 ประการ	หัวข้อธรรมเพื่อการขัดเกลาตามแนวพระพุทธศาสนา	กิจกรรมที่สอดคล้องกลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม
1.	มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	กตัญญูทเวที บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและทำตอบแทน, อปริหานิยธรรมข้อที่ 6 การให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญ และอุปริมทิส ทิศเบื้องบน	สวดมนต์เจริญจิตภาวนา/ เติมนางกรรม, กิจกรรมลงฐานศึกษาธรรม 4 ฐาน, ธรรมะรับอรุณ, ข้อคิดก่อนนิทรา
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ	ลงฐานศึกษาธรรม 4 ฐาน, จุดเทียนอุดมการณ์
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและอาจารย์	รัตถิมทิส ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดา มารดา, มงคลข้อที่ 11 ดูแลบำรุงบิดา มารดา, ทักขินทิสทิศเบื้องขวา คือ ครู อาจารย์	มอบตัวเป็นศิษย์, อ้อมกอดที่ควรตอบแทน, อ่าลาอาลัย/ขอขมาโทษ
4.	ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม	มงคลข้อที่ 9 หลักธรรมว่าด้วยหลักการ ศึกษาที่คืออย่างมีวินัย	คาถาแห่งสติ, จุดเทียนอุดมการณ์
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	มงคลข้อที่ 23 มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และปรีชาญาณ (รู้จักประเพณีบ้านเมือง)	มารยาทชาวพุทธ

ทั้งนี้ จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน (สวนดุสิตโพลมหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2557) กรณีค่านิยม 12 ประการทำให้พบว่า “ประชาชนส่วนใหญ่” ร้อยละ 95.78 เห็นด้วยกับค่านิยม 12 ประการ โดยประชาชนร้อยละ 64.44 “เห็นด้วยมาก” เพราะเป็นเรื่องสำคัญ เป็นค่านิยมที่คนไทยควรจะมีหากทำได้จริงประเทศชาติจะสงบและน่าอยู่มากขึ้น และประชาชนร้อยละ 31.34 “เห็นด้วย” เพราะบ้านเมืองประสบปัญหาวิกฤติมานาน ควรเร่งฟื้นฟูเยียวยา โดยเฉพาะเรื่องจิตสำนึกของคนไทยและวิธีที่ประชาชนคิดว่าจะปลูกฝัง “ค่านิยมไทยทั้ง 12

ประการ” ให้ได้ผลในทางปฏิบัติได้ดีที่สุด ร้อยละ 36.41 คือ ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ แทรกเนื้อหาในบทเรียนทุกระดับชั้นสอดคล้องกับ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2555) กล่าวว่า แนวทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้ นั้น มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ เพื่อจะได้ซึมซับและติดตัวไปตลอด

ผู้วิจัยได้จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังค่านิยมไทย จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย อาทิตยัญญา โพธิ์สวอย (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำค่านิยมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนเพศชายและชายหญิงรวมไปถึงนักเรียนที่มีผู้ปกครองรายได้ต่างกันนำค่านิยมไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน นำค่านิยมไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน และนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันนำค่านิยมทางไปใช้ในชีวิตประจำวันต่างกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สอดคล้องกับ ผาสุกสันต์ ไหมทิพย์ (2540) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดู สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษา และศาสนา พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษา การนับถือศาสนา และฐานะของครอบครัวที่ต่างกันมีการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐานสูงไม่แตกต่างกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูมีเหตุมีผลแบบประชาธิปไตยมีการปฏิบัติตามหลักค่านิยมพื้นฐานสูงกว่าการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และ ภัณณูมาล กระจ่ายแก้ว (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า นักเรียนเพศชายเพศหญิง การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและโรงเรียน เจตคติเฉพาะตน และอิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยม ส่วนนักเรียนชายอิทธิพลสื่อมวลชนส่งผลต่อการปลูกฝังค่านิยมมากที่สุด สรุปตามลำดับ คือ อิทธิพลสื่อมวลชน การปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว เจตคติเฉพาะตน และ วรวงคนาง ชูแก้ว (2551) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งวัดได้จากผลการศึกษา แรงจูงใจใฝ่เรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัว วัดได้จาก การเลี้ยงดูและการปลูกฝังจากครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ระดับการศึกษาพ่อแม่ และฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนวัดได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเป็นแบบอย่าง

ของครู และบรรยากาศของโรงเรียน 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม วัดได้จากการคบเพื่อน ขนบธรรมเนียมท้องถิ่น และการรับรู้ข่าวสารจากสื่อและสามารถสรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง 1) สถานภาพส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ, ระดับการศึกษา, ผลการศึกษา 2) เหตุผลการเข้าอบรม 3) จำนวนครั้งที่เข้าอบรม 4) เจตคติ 5) แรงจูงใจ 6) การรับรู้ข่าวสารจากสื่อ

ด้านที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว 1) การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 2) การศึกษาของผู้ปกครอง 3) ฐานะของผู้ปกครอง

ด้านที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 1) ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดี 2) นโยบายของโรงเรียน 3) บรรยากาศโรงเรียน

สรุปแนวคิด KAP ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจ (knowledge) ความรู้สึกทัศนคติ (attitude or affection) และพฤติกรรม (practice or behavior) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทนี้ ที่จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสาร ได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้น ก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติ และจนถึงขั้นสุดท้าย คือ การก่อให้เกิดการกระทำได้ทั้งด้านบวกและลบ การเรียนรู้ก่อให้เกิดผลสำหรับผู้เรียนรู้ 3 ประการ คือ 1) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ 2) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึกหรือทัศนคติ 3) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 นี้ จะเกิดในลักษณะต่อเนื่องกัน คือ เมื่อผู้ได้รับสาร ได้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ และความรู้ความเข้าใจนี้จะทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมในที่สุด ระหว่างนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ก็ขึ้นอยู่กับบริบทส่วนตัวของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2540) ที่พูดว่า ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นสิ่งแรกที่ต้องทำให้เกิดขึ้นก่อน ซึ่งความรู้ ความเข้าใจจะเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้สึกหรือทัศนคติว่า เชื่อถือได้หรือไม่เชื่อถือ และความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้ก็ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออก โดยการให้ความร่วมมือ หรือปฏิเสธการร่วมมือก็ได้

ดังนั้น พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นการกระทำในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะในด้านบวกหรือลบก็ตาม ทั้งนี้ก็ล้วนสืบเนื่องจากความรู้ ทัศนคติ ของปัจเจกชนนั้นที่สั่งสมมาผ่านวิธีการเรียนรู้

ขัดเกลา รวมไปถึงการโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมที่กล่าวมานั้น เพื่อที่จะนำไปสู่การกระทำตามจุดมุ่งหมาย คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุด โดยมีปัจจัยเงื่อนไขที่ได้รับมาต่างกัน ตั้งแต่อุปนิสัยส่วนตัว สถาบันครอบครัว สถานศึกษา จนถึงระดับสังคมที่ได้เรียนรู้ และสอนให้ปรับตัวทันต่อโลก ได้แก่ การทันต่อปัญหา รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม และสิ่งท้าทายต่าง ๆ มีการนำความรู้และวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการดูแลตนเองและปฏิบัติงาน เพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า ในการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ค่านิยมไทยจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของคสช. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งได้เข้ารับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์ ประจำปีพุทธศักราช 2560 และ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการปลูกฝังค่านิยมไทยผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา ประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง 1. สถานภาพส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ, ระดับการศึกษา, ผลการศึกษา 2. เหตุผลการเข้าอบรม 3. จำนวนครั้งที่เข้าอบรม 4. เจตคติ 5. แรงจูงใจ 6. การรับรู้ข่าวสารจากสื่อ

ด้านที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว 1. การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 2. การศึกษาของผู้ปกครอง 3. ฐานะของผู้ปกครอง

ด้านที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 1. ครูผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดี 2. นโยบายของโรงเรียน 3. บรรยากาศโรงเรียน โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาหลังพุทธกาล ประกอบด้วย 1. พระวิทยากร/ครู 2. ผู้เรียน 3. เนื้อหา (หลักสูตรและกิจกรรม) 4. วิธีการสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ค่านิยมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของ คสช.

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมอบรมกับกลุ่มเพื่อชีวิตตั้งมาตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป โดยใช้โรงเรียนที่เข้าร่วมประจำปีพุทธศักราช 2560 5 โรงเรียน มีจำนวน 1,129 คน และได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของยามานะที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 96 ได้กลุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน อย่างน้อย 399 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างนักเรียนแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และมีผู้ให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องแต่ละโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) ครูประจำชั้น 3) ผู้ดูแลประสานงาน เข้าร่วมโครงการอบรม โรงเรียนละ 3 ท่าน จำนวน 5 โรงเรียน รวม 15 ท่าน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วัดผลการเรียนรู้ค่านิยมจากกลุ่มตัวอย่างและแบบวัดชุดเดียวกันทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมอบรม (pre-test post-test) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ 1) แบบวัดผลการเรียนรู้ค่านิยมไทย 12 ประการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ชนิกานต์ สุขใจ, 2559; ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ, 2551; สิริอร นามโสม, 2553) มาประมวลสังเคราะห์แล้วพัฒนาเป็นแบบวัดค่านิยมไทยมีคำถามเชิงสถานการณ์ สอดคล้องกับค่านิยมไทยทั้ง 12 ข้อ จำนวน 36 ข้อคำถาม และได้นำร่างแบบวัดค่านิยมไทยพร้อมแนบตารางสังเคราะห์ที่มาของตัวแปรและค่านิยมตัวแปร ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านได้พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของปริมาณคำถาม และความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (item-objective congruence: IOC) 2) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องแต่ละโรงเรียน มีลักษณะมีกึ่งโครงสร้าง เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของ คสช. ใน 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลแบบวัดค่านิยมไทย 12 ประการ 1) ข้อมูล

สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในตอนต้นที่ 1 โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างขึ้นมากที่สุดชอบมากที่สุดโดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ 2) ผลการเรียนรู้ค่านิยมไทย 12 ประการ ใช้การหาค่าเฉลี่ย หาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ค่านิยม (pre-test post-test) มีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน 4 คะแนน และใช้เกณฑ์พิจารณาค่าเฉลี่ย คือ 3.51–4.00 หมายถึง นักเรียนมีระดับค่านิยมสูง 2.51–3.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับค่านิยมค่อนข้างสูง 1.51–2.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับค่านิยมน้อย 1.00–1.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับค่านิยมน้อยมาก และได้ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องแต่ละโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้แบบร่างแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยซึ่งผู้วิจัยได้นำผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นำมาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางและได้แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิถึงความเป็นไปได้และข้อเสนอแนะของแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทย 12 ประการผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบร่างแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทย 12 ประการ สรุปโดยการจำแนกประเภทชนิดข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของแนวทาง และข้อเสนอแนะรวมถึงเนื้อหาปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องแล้วแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้หากมีการกล่าวซ้ำในประเด็นเดียวกันจะบันทึกเป็นค่าความถี่ไว้แล้วปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเรียนรู้ค่านิยมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของคสช. พบว่า ผลการเรียนรู้ค่านิยม โดยรวมมีผลการเรียนรู้ค่านิยมค่อนข้างสูง ($M = 3.08$) เมื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ค่านิยมที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของ คสช. โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า มีจำนวน 10 ข้อ คือ ค่านิยมข้อ 11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลสมีความละเอียดรอบคอบต่อบาปตามหลักของศาสนา ($M = 3.47$) ค่านิยมข้อ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม

เพื่อส่วนรวม ($M = 3.44$) ค่านิยมข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ($M = 3.42$) ค่านิยมข้อ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($M = 3.39$) ค่านิยมข้อ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ($M = 3.37$) ค่านิยมข้อ 9 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ($M = 3.30$) ค่านิยมข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ($M = 3.22$) ค่านิยมข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($M = 3.21$) ค่านิยมข้อ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เมื่อแม่และแบ่งปัน ($M = 3.06$) ค่านิยมข้อ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ($M = 2.93$) และผลการเรียนรู้ค่านิยมก่อนและหลังเข้ารับการอบรม (pre-test post-test) พบว่า หลังเข้ารับการอบรมมีผลการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 3.08$) สูงกว่า ก่อนเข้ารับการอบรม ซึ่งมีผลการเรียนรู้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 2.73$) และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ด้าน คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ได้แก่ 1) เจตคติที่ดีของนักเรียนมีศรัทธาต่อการอบรมสั่งสอน การมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมต่อครูผู้สอน รวมไปถึงการมีศรัทธาต่อการเรียนรู้กับสิ่งนั้น ๆ เรียกได้ว่า เป็นปัจจัยอันดับแรกของการขัดเกลาศาสนาจนนำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำคุณงามความดีด้วยตนเอง 2) แรงจูงใจ โรงเรียน ก็น่าจะเป็นปัจจัยอันดับสองของพระวิทยากรก็ดี ควรสร้างความตระหนักให้เด็กนักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญในการกระทำ ความดีละเว้นสิ่งไม่ดีให้ได้มากที่สุด สร้างแรงขับเคลื่อนที่อยู่ภายในกระตุ้นให้ลงมือเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของผู้อุปการะสถาบันครอบครัว ถือได้ว่าเป็นสถานศึกษาอันดับที่หนึ่ง พฤติกรรมทั้งดีไม่ดีที่นักเรียนได้รับจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้อุปการะ จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขัดเกลาศาสนาตามแนวพุทธศาสนา

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 1) ครูผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูผู้สอนในห้องเรียนพระวิทยากรที่อบรมแนะนำนั้น จำเป็นต้องเป็นทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ เป็นแบบอย่างทั้งในและนอกโรงเรียน และควรลงมือปฏิบัติให้นักเรียนเห็นด้วยทั้งนี้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนเพื่อการพัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่อง 2) นโยบายของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย การจัดปฏิทินการศึกษาให้ชัดเจนสอดคล้องกับทำเนียบปฏิบัติ วัฒนธรรมโรงเรียนและเหมาะสมกับวัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนโดยเฉพาะการทำกิจกรรมสำหรับนักเรียน

จำนวนมาก การวางแผนให้เกิดความพร้อมทุกด้าน ย่อมเป็นผลดีต่อทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านบรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการรับรู้หรือความรู้สึกของนักเรียนในโรงเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนมีส่วนเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมที่พึงประสงค์โดยประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารในฐานะผู้นำจึงเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดบรรยากาศของโรงเรียน

ตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคสช.ผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา

1. ควรจัดอบรมโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย
2. โรงเรียนควรมีนโยบายสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมอย่างต่อเนื่องประจำปี การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยมนี้เป็นเรื่องจิตใจเป็นสำคัญ
3. ควรมีพระวิทยากรช่วยสอนและแนะนำในโรงเรียน การได้ปลูกฝังคุณงามความดี โดยมีพระวิทยากรเพื่อช่วยสร้างศรัทธาให้ความเอาใจใส่วางใจง่ายต่อการเข้าถึง อบรมศีลธรรมอันดีงามให้แก่นักเรียนแล้วความสมบูรณ์ทั้งทางความรู้คู่คุณธรรมก็ย่อมเกิดขึ้นได้
4. โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนและจัดสถานที่อบรมให้เหมาะสม การมีบรรยากาศอันน่าชื่นชมน่าอยู่น่าเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นนำมาอภิปราย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ค่านิยมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของคสช.

ผลการวิจัย พบว่า ผลการเรียนรู้ค่านิยม โดยรวมมีผลการเรียนรู้ค่านิยมค่อนข้างสูง และมีผลค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ค่านิยมข้อ 11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลสมีความละเอียดรอบคอบตามหลักของศาสนา ค่านิยมข้อ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมข้อ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และผลค่าเฉลี่ยต่ำคือ ค่านิยมข้อ 7 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ จิราพร

หวังกรุงกลาง (2558) และ อำนาจ โคนะโล (2559) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริม ค่านิยมหลัก 12 ประการ ซึ่งมีผลการศึกษาว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ด้านมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่าย ต่ำ หรือกิเลสมีความละเอียดรอบคอบตามหลักของศาสนา ด้านคำนึงถึงผลประโยชน์ของ ส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และด้านที่ต่ำสุดคือ ค่านิยมข้อ 7 เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง ทั้งนี้ยังสอดคล้อง กับ สุจิรัตน์ ภูพานิ (2558) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติตนตามค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการของ นักเรียนในโรงเรียน พบว่า ค่านิยมข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพ ผู้ใหญ่ มีค่าเฉลี่ยต่ำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการอบรมตามหลักสูตรของกลุ่มเพื่อชีวิตติงาม โดยมี พระวิทยากรเป็นผู้อบรมซึ่งมุ่งเน้นการสอน และทำกิจกรรมที่สอดแทรกหลักธรรมที่เข้าใจ ได้ง่ายต่อการปฏิบัติ และให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการเสริมสร้างศรัทธา จนนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งแนวทางการปลูกฝังของโรงเรียนเป็นไปในแนวทาง เดียวกันกับที่ได้เข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนการเข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง และมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก การเคารพผู้ใหญ่ ที่มีผลการเรียนรู้ต่ำอาจเป็นเพราะเข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย เป็น เรื่องยากตั้งแต่การรับรู้และสังเคราะห์ได้ด้วยกิจกรรมการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา ทั้งพระ วิทยากรก็ไม่ได้เน้นลงไปในเรื่องละเอียดเพียงแต่ปลูกฝังในเบื้องต้นเท่านั้น และเห็นว่าเป็นหน้าที่ หลักของแต่ละสถาบันหลัก ได้ดำเนินการไว้ชัดเจนแล้ว ทั้งนี้กระบวนการอบรมนั้นอาจจะส่งเสริม ค่านิยมไทย 12 ประการได้ไม่ครบถ้วนทุกเรื่อง เพราะว่ากลุ่มเพื่อชีวิตติงามจัดกิจกรรมภายใต้ การพัฒนาชีวิตตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และผสมผสานแนวคิดทางด้านการจัด การอารมณ์ตามแบบจิตวิทยา การผสมผสานนี้ทำให้เกิดกิจกรรม) ต่าง ๆ ดังนี้ (กลุ่มเพื่อชีวิต ติงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์, 2559)

1) กิจกรรมไตรสิกขา พระพุทธศาสนาเน้นหลักการพัฒนามนุษย์ด้วย หลักการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดดุลยภาพที่เกื้อกูลกันระหว่างตนเองและ สังคม สิ่งแวดล้อม ฉะนั้น การจัดกิจกรรมไตรสิกขาจึงเน้นไปที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคน เพื่อส่งเสริม การสร้างสติ เสริมธรรมะ และการกำจัดความหลงยึดติดต่าง ๆ เช่น (ศีล) คือ หลักความสัมพันธ์

และการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านวัตถุและสังคมอย่างเกื้อกูลต่อกัน ไม่ทำร้ายเบียดเบียน และให้เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญา โดยเป้าหมายของศีลจึงเป็นไปเพื่ออบรม กายและวาจา คือ เป็นการพัฒนามาตรฐานของการรับรู้ผ่านตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่ว่าจะเป็นการรับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ก็ได้ หรือก่อโทษก็ได้เช่นกัน แต่หากเรารู้จัก มีสติในการควบคุมก่อนจะใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย เสพอะไรก็ตามต้องเรียนรู้ที่จะสร้างสติ เพื่อคอยเตือนและตรวจสอบตัวเองอยู่เสมอ ฉะนั้น การฝึกศีลจึงเป็นกระบวนการสร้างสติเพื่อใช้ ประกอบในการสัมผัสต่อโลกภายนอก ยังมีสติมากเท่าไร ยิ่งสามารถตรวจสอบการเสพสัมผัส ของเราได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กิจกรรมเน้นศีล เพื่อสร้างสติในการดำเนินชีวิตและ เน้นเรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ตนเอง (สมาธิ) คือ การพัฒนาจิตใจให้ยกระดับขึ้น โดยเป้าหมายเพื่อให้เกิด มีคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา กตัญญูตา หิริ โอตตปปะ เป็นต้น มีสามัคคีธรรม คือความสามารถ หรือความเข้มแข็ง เช่น วิริยะ (ความเพียร) ขันติ สติ สมาธิ เป็นต้น ความสุข เช่น ปราโมทย์ ปิติ สดชื่น ร่าเริง เบิกบาน ผ่องใส มีอริยสุข และความสุขอย่างประณีตต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมเน้นสมาธิ เพื่อลดละ ความโกรธ และสร้างธรรมะให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต เน้นเรื่องกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและอาจารย์ ให้ตระหนักรู้ถึงการศึกษเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (ปัญญา) คือ ความรู้เข้าใจ เข้าถึงความจริงของสิ่งทั้งหลาย โดยความรู้้นั้นเป็นการศึกษาที่พัฒนาชีวิตให้ ดำเนินก้าวหน้าไป โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ใช้ชีวิตด้วยปัญญาและมีจิตใจเป็นอิสระจากกิเลส คือ รู้เข้าใจความจริงไปตามลำดับจนจบอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) กิจกรรมเน้นปัญญา เพื่อลดละความหลง และเป็นอิสระจากกิเลสมีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ไม่ยอมแพ้อต่อบาป และการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

2) กิจกรรมเชิงจิตวิทยา หลักจิตวิทยานั้นเน้นในเรื่องพฤติกรรมอันเกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งถูกจัดออกเป็น 5 ประเภทดังกล่าวไว้ข้างต้น และกิจกรรมของกลุ่ม จึงเน้นไปที่หลักทางจิตวิทยาที่กำจัดอารมณ์ที่ไม่ต้องการและสร้างอารมณ์ที่ต้องการ ขึ้นบน 3 ฐาน คือ ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ฉะนั้น การจัดกิจกรรมจิตวิทยาจึงเน้นไปที่พหุชนทั้งหมดได้เรียนรู้กันและกัน โดยรูปแบบกัลยาณมิตรเพื่อลดละอคติ ความโกรธ เพื่อสร้างความเมตตา กรุณา ความสามัคคีและสันติ ดังนี้ (ศีลธรรม) คือ ลักษณะทางด้าน

พฤติกรรมที่ตีงามทางกายและวาจา การสร้างศีลธรรมจึงเป็นการส่งเสริมอารมณ์ที่มีลักษณะผูกพันยึดมั่น (attachment) คือ เมตตา กรุณา คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล การสร้างคุณธรรมจึงเป็นการจำกัดอารมณ์ที่มีลักษณะกระตุ้นเร้า (arousal) คือความโกรธและอคติ กิจกรรมเน้นคุณธรรม คือ (1) ธรรมะรับอรุณ (2) ข้อคิดก่อนนิทรา (3) ธรรมะวาไรตี้ จริยธรรม คือ การประพฤติคือการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม การสร้างจริยธรรมจึงเป็นการจำกัดอารมณ์จัดลำดับชั้น (ranking) และความรุนแรง (clam/ violent) และสร้างความสามัคคีและสันติ กิจกรรมเน้นจริยธรรม โดยรวมเน้นการส่งเสริมให้รู้จักดำรงตน โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เมื่อแผ่และแบ่งปัน มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมค่อนข้างน้อย คือ ด้านเข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างถูกต้อง และการสร้างระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เพราะเป็นความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน โดยที่พระวิทยากรทำหน้าที่แนะแนวทางการปฏิบัติเป็นเบื้องต้นเท่านั้น ส่วนการช่วยกำกับดูแลทุกสถาบันทุกภาคส่วนควรให้ความร่วมมือช่วยกันเพราะว่า ปัจจัยแวดล้อมที่กระทบต่อเด็กและเยาวชนมีจำนวนมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ภาคเอกชนก็ควรเป็นตัวอย่างที่ดีงามและเข้ามาช่วยอบรมแนะนำให้ความรู้ในสาขาวิชาที่ชำนาญรวมไปถึงการประสานงานกับสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัวเพื่อจะได้ป้องกันระมัดระวังการกระทำความผิดอันเป็นโทษที่จะเกิดขึ้นได้ และอาจจะเป็นไปได้ว่าได้รับปัจจัยเสริมจากสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะจากสื่อสังคมออนไลน์ สื่อโซเชียลมีเดีย เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ควรใช้สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อธรรมออนไลน์เข้ามาช่วยด้วยเป็นการเปิดโลกการศึกษาการเรียนรู้ใหม่ให้เด็กนักเรียนอีกช่องทาง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการปลูกฝังค่านิยมไทยมี 3 ด้าน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สอดคล้องกับ พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2540) ที่พูดว่า ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นสิ่งแรกที่ต้องทำให้เกิดขึ้นก่อน ซึ่งความรู้ความเข้าใจจะเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้สึกหรือทัศนคติ และความรู้สึกส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกเป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ ผาสุกสันต์ ไหมทิพย์ (2540) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีเหตุผล มีการปฏิบัติตามหลักตามหลักค่านิยมพื้นฐานสูงกว่า

การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ภัณฑุยามล กระจ่างแก้ว (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 พบว่า นักเรียนเพศชาย เพศหญิง การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและโรงเรียน เจตคติเฉพาะตน และ อิทธิพลสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยม ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สอดคล้อง กับ ศักดิ์สิทธิ์ อินทิพย์ (2546) ได้ศึกษาบทบาทครูในการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ในโรงเรียนมัธยม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานเสริมสร้างการปลูกฝังต้องเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้าง จิตสำนึกสร้างแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามค่านิยมตลอดจนมีแนวทางวางแผนนโยบายกับทุกฝ่าย และสอดคล้องกับ วรางคนาง ชูแก้ว (2551) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยม 4 ด้านสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม วัดได้จากการคบเพื่อน ขนบธรรมเนียมท้องถิ่น และการรับรู้ข่าวสารจากสื่อ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการปลูกฝังค่านิยมไทยของคสช. ผ่านการขัดเกลาตามแนวพุทธศาสนา

1. ควรจัดอบรมโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กำหนดให้ดำเนินกิจกรรมปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมไทย 12 ประการได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งกำหนดแนวปฏิบัติในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรการส่งเสริมเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบาย โดยให้สถานศึกษา ปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมไทย 12 ประการให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาและ ประเมินอย่างเข้มข้นในแต่ละระดับชั้น

2. โรงเรียนควรมีนโยบายสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมอย่างต่อเนื่องประจำปี สอดคล้องกับ กรรณิการ์ ชุมภูเมือง (2548) และ กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์ (2555) ที่ได้ศึกษา แนวทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้เน้น ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและ เป็นประจำเพื่อจะได้ซึมซับและติดตัวไปตลอด

3. ควรมีพระวิทยากรช่วยสอนและแนะนำในโรงเรียน สอดคล้องกับ กรรณิการ์ ชุมภูเมือง (2548) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

พบว่า ควรใช้วิธีการอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในทุกวันสุดสัปดาห์หรือทุกสิ้นเดือน การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เช่น นิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้ และควรมีการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมทุกภาคเรียนหรือทุกปีการศึกษา

4. โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศโรงเรียนและจัดสถานที่อบรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับทัศนัย สุคันธา (2549) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ พบว่า ต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม มีการสอดแทรกหลักธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชา รวมไปถึงสื่อเรียนรู้ที่ทันสมัยพอเพียงแก่การจัดกิจกรรม และมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ค่านิยมจากการจัดเกล้าตามแนวพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับค่านิยมไทยของคสช. เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้วย

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมอบรมจากการจัดเกล้าตามแนวพุทธศาสนาโดยกลุ่มเพื่อชีวิตติงามเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าอบรมจากพื้นที่อื่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมอบรม เพื่อให้เห็นว่ามีความแตกต่างของผลการเรียนรู้หรือไม่ และจะได้หาแนวทางในการปลูกฝังที่แตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

- กรรณิการ์ ชุมภูเมือง. (2548). *แนวทางการพัฒนาคุณ จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของโรงเรียนสันกลางวิทยา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย* [การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย]. ThaiLIS. <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=5550>
- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. (2555). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร*. Dspace SSRU. <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/757>

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *ศช. รับลูกคสช. บรรจุ 12 ค่านิยมคนไทยลงแผนปฏิรูป*. Ministry of Education. <http://www.moe.go.th/moe/th/home/>
- กลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์. (2559). *คู่มือพระวิทยากร กระบวนการฝึกอบรม บนฐานไตรสิกขาและการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม*. แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์.
- จิราพร หวังกรุงกลาง. (2558). *บทบาทในการส่งเสริมค่านิยมไทย 12 ประการ ของครูกลุ่ม โรงเรียนพนสนิมคม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนนิกานต์ สุขใจ. (2559). *การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]*. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58287>
- ทัศนัย สุคันธา. (2549). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนโรงเรียน สังกัด เทศบาล จังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี.
- ผาสุกสันต์ ไหมทิพย์. (2540). *การศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักเรียนในจังหวัดชายแดน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. (2540). *ภาพพจน์นั้นสำคัญยิ่ง การประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์. ปรกาศพรีก.*
- พระมหาทองสุรีย์ สุริยโชโต. (2533). *แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนใน ปัจจุบัน*. พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- พระครูปริยัติธรรมวงศ์. (2557). *การพัฒนาสังคมไทยบนฐานพุทธธรรม: ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2540). *พระพุทธศาสนาในเอเชีย*. ธรรมสภา.

- ภัญญามล กระจ่างแก้ว. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. (2551). การพัฒนาชุดเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58662>
- วรางคนาง ชูแก้ว. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของค่านิยมและพฤติกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55962>
- ศุจิรัตน์ ภูพานี. (2558). การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 12 ประการของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอโคกศรีสุพรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครพนม].
- ศักดิ์สิทธิ์ อินทิพย์. (2546). บทบาทของครูในการปลูกฝังและสร้างค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตาก [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].
- สมบัติ มหารศ และคณะ. (2540). ค่านิยมที่ควรคงไว้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. ศูนย์บริการวิชาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- सानดุสิตโพลมหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2557). จากดัชนีการเมืองสู่ค่านิยม 12 ประการ. <http://suandusitpoll.dusit.ac.th/WEB/>
- สิริอร นามโสม. (2553). การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ข่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ส่งรายผลการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ. <http://www.obec.go.th/index.php#>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ.

(2558). วาระพัฒนาที่ 4: ระบบค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีและมนุษย์ที่สมบูรณ์. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อาทิตย์ญา โพธิ์สว. (2550). การศึกษาการนำค่านิยมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/18875>

อำนาจ โคนะโล. (2559). สภาพการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.